

Med sikte på framtiden – Tankesmedja för friluftsliv 2018

Sammanfattning av workshops/seminarier

Mountainbike, markägare och allemansrätten

Arrangör: Svensk Friluftsliv och Länsstyrelsen i Skåne tillsammans med LRF, Cykelfrämjandet, Stiftelsen Skånsk Mountainbikeutveckling och Friluftslivfrämjandet.

Mål och syfte

Syftet med seminariet var att diskutera kring hur vi ska hantera det växande intresse för mountainbike som framtiden innebär på ett hållbart sätt; både socialt, ekonomiskt och miljömässigt. Fokus låg även på att utforska hur allemansrätten kommer att samspela med denna utveckling.

Diskussioner utifrån följande frågor och påståenden:

- Hur kan nya friluftaktiviteter bidra till ett rikare friluftsliv för alla inom allemansrättens ram?
- När leder blir populära kan det uppstå konflikter mellan olika intressenter. Kan markägare och cyklister samarbeta för att förbättra förutsättningar för cykling i naturen?
- Hur ser det ut med MTB i era kommuner? Har du bra kontakt med MTB utövare? Är de organiserade på något sätt även informellt?
- Hur bäst kommunicerar ni med cyklister? Är det möjligt att styra nyttjare för bättre samexistens?
- Hur kan naturen göras tillgänglig för nya användargrupper med stöd av allemansrätten?
- Finns det modeller för att göra en investering i naturinfrastruktur även ekonomiskt hållbart?

Sammanfattning av workshopen

Dagens forskning pekar på att intresset för mountainbike har vuxit mycket under de senaste åren och kommer att fortsätta göra det i framtiden. Därför är frågor om bland annat finansiering och markägande i behov av nya lösningar för att vi ska kunna bibehålla ett hållbart friluftsliv för mountainbikeutövande. Ny teknik inom sporten och en förläggad syn på att cyklister orsakar stort slitage gör att de förbud och regleringar som finns idag bör anpassas därefter. Detta tillsammans med en ny infrastruktur som skapas för dagens mountainbikeanvändande är några av de steg vi bör ta för att möta den ökande efterfrågan på sporten.

De frågor och synpunkter som framförallt lyftes under workshopen där man diskuterade med utgångspunkt i ovanstående frågor, var följande:

- Vi bör utveckla modeller för att skapa och sköta leder tillsammans (för exempelvis kommun och Cykelfrämjandet). Ledsystemet bör utvecklas och kanske samordnas till ett nationellt system.
- Det finns stora utmaningar inom finansieringen – kan lederna vara offentligt finansierade och hur motiverar man det när organisationer eller andra markägare kan tjäna på det i och med att det idag finns många olika förvaltare.
- Förslitningsskadorna som det ökade intresset för med sig är svårreglerade i dagsläget, man bör kanske utveckla allemansrätten för att passa framtidens ökade intresse för icke traditionellt friluftsliv. Alternativt skapa reservat för att kunna reglera och skydda naturen i utsatta områden.
- Det finns en stor utmaning i att få till ett bra möte mellan detta friluftintresse och markägare. Det är viktigt att i framtiden jobba aktivt för att skapa goda förutsättningar och fler mötesplatser för en konstruktiv och tydlig dialog. Man bör satsa mer på kommunikationsplanering och personliga möten.
- Man bör i så stor uträkning som möjligt använda sig av allemansrätten och reglera så lite som möjligt då det blir svårt att förändra och anpassa sig till det skiftande friluftsliv och den oförutsägbara problematik som framtiden för med sig.

Cykelanvändandet

Hans Stoops från Cykelfrämjandet berättade om cykelanvändandets historia, vilken roll den har i friluftslivet idag och framtida utmaningar samt utvecklingspotential. Det han framförallt lyfte var att stigarna bör konstrueras med ett annat fokus än vad de har idag. En vanlig missuppfattning är att cykeln orsakar större slitage än till exempel vandring. Forskning visar att detta inte är sant; problemet ligger i hur vattenflödena leds över marken och eroderar den. Den nya infrastrukturen (lederna) borde alltså ta hänsyn till att vattnet ska ge ett så litet slitage som möjligt. Dessutom bör man göra stigarna intressantare för cyklisterna med kurvor och möjlighet till mer naturliga hinder vilket i sin tur skulle anpassa cyklisternas fart till ett långsammare tempo än idag, något som har varit ett moment för irritation olik friluftsutövare emellan.

Vidare påpekade Hans Stoops att naturområden nära tätorter är mer sårbara inför framtidens ökade mountainbikeintresse med fler cykelleder och större påverkan på naturen. Ett bättre samarbete mellan olika intressenter måste komma till skott för att kunna utveckla arenan för mountainbike på ett hållbart sätt.

Cyklarnas utformning

Björn Galant från LRF tog upp att det är stor skillnad mellan dagens cyklar och de cyklar som konstruerades då allemansrätten upprättades. Detta sammantaget med att intresset är mycket större idag gör att aktiviteten lätt halkar utanför allemansrättens gränser och kan innebära stora konsekvenser. Han menade att man bör avlasta allemansrätten och skapa infrastruktur som kan bära det stora behov av friluftsliv och cykling vi ser i framtiden.

Björn Galant tog också upp att det ligger en betydande utmaning i att det är mycket lättare att organisera sig i dagens samhälle, till exempel på sociala medier. Stora grupper tar sig snabbt ut i naturen men markägaren har svårt att urskilja vem som är organisatör och som man bör vända sig till vid skador på egendom. Detta är allemansrättens paradox – det finns många enskilda utövare men ingen som är arrangör. Man bör anpassa regelverket efter denna nya utveckling.

Mountainbikeutövandet

Fredric Piper från Stiftelsen Skånsk Mountainbikeutveckling som bland annat jobbar för att främja mountainbikeutövande inom olika projekt och genom att utveckla nya leder, framförde framförallt den problematik som finns i mötet mellan markägare och mountainbikeutövare. Han upplevde att det är mycket svårt att nå överenskommelser med markägare då det inte finns mycket att erbjuda som ersättning idag. Samhället bör få fram incitament för att kunna erbjuda ekonomisk ersättning för att kunna komma till en öppen dialog. Därefter kommer ännu en svårighet – om man kan erbjuda ersättning för en typ av aktivitet, så som cykling, då kommer efterfrågan på ersättning för alla friluftaktiviteter att öka.

Nationell standard för ledssystem behövs

Slutligen lyftes det att Sverige ligger efter andra länder när det gäller att ha upprättat en nationell standard för ledssystemen, det finns en stor efterfrågan på markerade mountainbikeleder som är godkända av markägare samt graderade efter svårighetsgrad. Detta är några av de saker som bör samordnas för att kunna utveckla, underlätta och tillgängliggöra mountainbikeutövandet för en hållbar framtid.

Antecknare: Elin Eriksson, Malungs Folkhögskola

